

Wijz. en aanv. wet van 22 April 1855, tot regeling en beperking der uitoefening recht van vereeniging en vergadering, enz.

Men overschatte anderzijds niet de practische veranderingen, van de nieuwe bepaling te verwachten. Ook op het oogenblik verschaft de politie zich, indien aanwijzingen voor een strafbaar feit aanwezig zijn of een bijeenkomst om eenigerlei reden niet wordt vertrouwd, als regel toegang, hetzij op grond van het Wetboek van Strafvordering, hetzij op grond van de Drankwet, de Vuurwapenwet 1919 of eenige andere bepaling. Het thans ontworpen voorschrift heeft voor een groot deel ten doel een veelszins bestaande praktijk, in het landsbelang noodzakelijk, waarbij de politie zich meermaals aan de grenzen van haar wettelijke bevoegdheden beweegt, buiten elken twijfel te stellen.

Artikel IX.

Deze bepaling vormt het logische verlengstuk van het voorgestelde nieuwe tweede lid van artikel 3. Indien men vreemdelingen deelneming in welken vorm ook verbiedt aan vereenigingen, welke zich uitsluitend of mede bezighouden met de Nederlandsche staatkunde in algemeenen zin, zelfs indien deze deelneming zelf met deze staatkunde geenerlei verband houdt, gaat het niet aan hen wel het woord te laten voeren op vergaderingen, waar diezelfde staatkunde wordt behandeld. Reeds in het oorspronkelijk wetsontwerp is intusschen op dit gebied naar beperking gestreefd. In verband daarmee werd reeds toen voorgesteld niet de aanwezigheid zonder meer van vreemdelingen op de vergaderingen te verbieden, doch enkel het actief deelnemen aan de bijeenkomsten door daar het woord te voeren. Een tweede groote verzachting houdt thans de nota van wijzigingen in door, in aansluiting aan de veranderingen aangebracht in artikel 3, voor te stellen ook in artikel 23 „Nederlandsche staatkunde” te vervangen door: „Nederlandsche staatkunde in algemeenen zin”. Gezien den onderlingen samenhang van de artikelen 3 en 23, zal bij de interpretatie van deze laatste uitdrukking, mutatis mutandis, gebruik kunnen worden gemaakt van de in artikel 3 nog volgende zinsnede: „als zoodanig geldt niet de vereeniging, welke zich in haar werkzaamheid op staatkundig gebied beperkt tot een of meer onderwerpen van bijzonderen aard.” Voor den naderen uitleg van deze zinsnede en de woorden „in algemeenen zin” moge overigens naar de beschouwingen worden verwezen, boven bij artikel 3 gegeven.

Een stelsel van dispensatie op dit gebied, zou, gelijk in het Verslag reeds wordt opgemerkt, tot groote moeilijkheden kunnen voeren. De toepassing daarvan kan gemakkelijk een indruk van willekeur of van eenzijdige benadeeling van bepaalde wereldbeschouwingen wekken; de Regeering is van oordeel, dat zoodanige schijn, hoe ongegrond deze op zich zelf zou zijn, onder alle omstandigheden moet worden vermeden.

De norm van artikel 23 zal ook voor buitenlandsche gezanten gelden. Echter zullen dezen niet vallen onder de strafsanctie, in het volgende artikel opgenomen.

Artikel X.

Het begrip „deelneming aan stichtingen” wijkt weinig af van dat van deelneming aan andere vereenigingen. Daar onder valt, behalve het optreden als bestuurslid en het verstrekken van geldelijken steun, beide reeds in het Verslag genoemd, het maken van propaganda voor het doel van de stichting, het optreden als spreker in door de stichting belegde bijeenkomsten, het op andere wijze ingeschakeld zijn in de werkzaamheid der stichting, enz.

Artikel XI.

De misdrijven van het tweede lid van artikel 140 van het Wetboek van Strafrecht kunnen, in geval van internationale of nationale spanning, een zoo ernstig karakter bezitten, dat de mogelijkheid van preventieve hechtenis ook bij deze misdrijven bepaald noodzakelijk voorkomt. Intusschen hoopt de ondergeteekende, dat aan de bezwaren van de leden, in het Verslag

in de eerste plaats aan het woord, te gemoet zal zijn gekomen door de nadere omlijning van artikel 3 nieuw in de nota van wijzigingen.

In dezelfde nota is de aanvulling van artikel 64 van het Wetboek van Strafvordering, overeenkomstig de opmerking in het Verslag gemaakt, thans beperkt tot artikel 140, tweede lid.

Considerans.

De bedoelde veranderingen worden in de nota van wijzigingen aangebracht.

De Minister van Justitie,
C. GOSELING.

42. 2.

NOTA VAN WIJZIGINGEN.

(Ingezonden bij brief van 7 October 1938.)

In het ontwerp van wet worden de volgende wijzigingen gebracht.

In het **intitulé**, in de **considerans** en in den **aanhef van letter A** wordt, in plaats van „het recht van vereeniging en vergadering”, gelezen:

„het regt van vereeniging en vergadering”.

Artikel III wordt gelezen:

„*Artikel III.*

In **artikel 3** worden de volgende wijzigingen gebracht.

In den **aanhef** wordt, na „tot doel heeft”, ingevoegd:

„of welke feitelijke werkzaamheid teweegbrengt”.

Aan het **artikel** wordt een tweede en een derde lid toegevoegd:

„Eveneens wordt met de openbare orde strijdig geacht de Nederlandsche staatkundige vereeniging, waaraan vreemdelingen door lidmaatschap of op andere wijze deelnemen of welke hare werkzaamheid uitstrekt tot het buitenland. Als Nederlandsche staatkundige vereeniging, in den zin van dit voorschrift, geldt de vereeniging, welke zich uitsluitend of mede bezig houdt met de Nederlandsche staatkunde in algemeenen zin; als zoodanig geldt niet de vereeniging, welke zich in hare werkzaamheid op staatkundig gebied beperkt tot een of meer onderwerpen van bijzonderen aard.

Het voorgaande lid is niet van toepassing, indien in een geval van deelneming van vreemdelingen aan eene vereeniging:

a. het bestuur of, ontbreekt dit, de feitelijke leiding van de vereeniging met de deelneming niet bekend was en ook geene enkele aanleiding had om deze te vermoeden, en

b. na bekend worden, de deelneming terstond is beëindigd en, voor zoover mogelijk, de reeds ingetreden gevolgen terstond ongedaan zijn gemaakt.”

In **artikel IV** worden, in het voorgestelde **artikel 4**, de volgende wijzigingen gebracht.

Tusschen het eerste en tweede lid wordt een nieuw tweede lid ingevoegd:

„Bevoegd is iedere rechtbank, binnen welker rechtsgebied de vereeniging gevestigd of feitelijk werkzaam is. In geval van

Wijz. en aanv. wet van 22 April 1855, tot regeling en beperking der uitoefening recht van vereeniging en vergadering, enz.

gelijktijdige behandeling bij meer dan ééne rechtbank, blijft uitsluitend bevoegd de rechtbank, bij welke de behandeling het eerst is aangevangen."

In het oorspronkelijk tweede, nieuw derde lid wordt in den eersten volzin, in plaats van „leden", gelezen:

„feitelijke leiders",

en in den derden volzin, in plaats van „Haar":

„Hare",

en, in plaats van „leden":

feitelijken leiders".

De aanhef van het oorspronkelijk derde, nieuw vierde lid wordt gelezen:

„Hooger beroep staat voor ieder belanghebbende open gedurende .....".

In het laatste lid wordt, in plaats van „uitspraak", gelezen:

„verklaring".

In artikel IX wordt, in het voorgestelde artikel 23, na „staatkunde", ingevoegd:

„in algemeenen zin".

In artikel XI wordt, in plaats van „140.", gelezen:

„140, tweede lid.".

42. 3.

GEWIJZIGD ONTWERP VAN WET.

WIJ WILHELMINA, BIJ DE GRATIE GODS, KONINGIN DER NEDERLANDEN, PRINSES VAN ORANJE-NASSAU, ENZ., ENZ., ENZ.

Allen, die deze zullen zien of hooren lezen, saluut! doen te weten:

Alzoo Wij in overweging genomen hebben, dat wijziging en aanvulling van de wet van 22 April 1855, Staatsblad n°. 32, tot regeling en beperking der uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering, en van eenige daarmede verband houdende artikelen van de Wetboeken van Strafrecht en Strafvordering wenschelijk is;

Zoo is het, dat Wij, den Raad van State gehoord, en met gemeen overleg der Staten-Generaal, hebben goedgevonden en verstaan, gelijk Wij goedvinden en verstaan bij deze:

A

In de wet van 22 April 1855, Staatsblad n°. 32, tot regeling en beperking der uitoefening van het regt van vereeniging en vergadering, worden de volgende wijzigingen gebracht.

Artikel I.

Boven artikel 1 wordt ingevoegd:

„AFDEELING I.

VEREENIGINGEN.

§ 1. OPRICHTING VAN VEREENIGINGEN."

Artikel II.

Na artikel 1 wordt ingevoegd:

„§ 2. VERBODEN VEREENIGINGEN."

Artikel III.

In artikel 3 worden de volgende wijzigingen gebracht.

In den aanhef wordt, na „tot doel heeft", ingevoegd:

„of welker feitelijke werkzaamheid teweegbrengt".

Aan het artikel wordt een tweede en een derde lid toegevoegd:

„Eveneens wordt met de openbare orde strijdig geacht de Nederlandsche staatkundige vereeniging, waaraan vreemdelingen door lidmaatschap of op andere wijze deelnemen of welke hare werkzaamheid uitstrekt tot het buitenland. Als Nederlandsche staatkundige vereeniging, in den zin van dit voorschrift, geldt de vereeniging, welke zich uitsluitend of mede bezig houdt met de Nederlandsche staatkunde in algemeenen zin; als zoodanig geldt niet de vereeniging, welke zich in hare werkzaamheid op staatkundig gebied beperkt tot een of meer onderwerpen van bijzonderen aard.

Het voorgaande lid is niet van toepassing, indien in een geval van deelneming van vreemdelingen aan eene vereeniging:

a. het bestuur of, ontbreekt dit, de feitelijke leiding van de vereeniging met de deelneming niet bekend was en ook geene enkele aanleiding had om deze te vermoeden, en

b. na bekend worden, de deelneming terstond is beëindigd en, voor zoover mogelijk, de reeds ingetreden gevolgen terstond ongedaan zijn gemaakt."

Artikel IV.

Na artikel 3 wordt ingevoegd:

„Artikel 4.

De burgerlijke rechter kan, op vordering van het openbaar ministerie, verklaren, dat eene vereeniging verboden is, als strijdig met de openbare orde.

Bevoegd is iedere rechtbank, binnen welker rechtsgebied de vereeniging gevestigd of feitelijk werkzaam is. In geval van gelijktijdige behandeling bij meer dan ééne rechtbank, blijft uitsluitend bevoegd de rechtbank, bij welke de behandeling het eerst is aangevangen.

De rechtbank beschikt niet dan na verhoor of behoorlijke oproeping van het bestuur of, ontbreekt dit, van een of meer van de feitelijke leiders van de vereeniging; zij kan getuigen en deskundigen hooren, al dan niet onder eede. Zij bepaalt de wijze van oproeping van deze personen en de in acht te nemen termijnen. Hare beschikking is met redenen omkleed en wordt het opgeroepen bestuur of den opgeroepen feitelijken leiders betekend.

Hooger beroep staat voor ieder belanghebbende open gedurende veertien dagen na de beteekening der beschikking. Op de behandeling in hooger beroep vindt het voorgaande lid overeenkomstige toepassing.

Beroep in cassatie kan worden ingesteld gedurende veertien dagen na de beteekening der beschikking in hooger beroep.

Zoodra de verklaring in kracht van gewijsde is gegaan, geldt de vereeniging als bij de wet verboden.

§ 3. RECHTSPERSONLIJKHEID VAN VEREENIGINGEN.

A. Vereenigingen rechtspersoon."

Artikel V.

Na artikel 11 wordt ingevoegd:

„B. Vereenigingen niet-rechtspersoon."